

Clare Chambers

Leren zwemmen

De Fontein

Deel I

1

Trouw wordt altijd bestraft. Dat zei mijn vader ooit toen hij een promotie misliep, en ik ben het nooit vergeten. Ik ging bij mijn ouders op bezoek op de zaterdagmiddag voordat ik zou meespelen bij een groot liefdadigheidsconcert. Mijn moeder had me ontboden. Ze was opruiming aan het houden omdat de behangers en schilders zouden komen. Of ik maar even een doos met spullen van mij wilde ophalen, anders zou ze die weggeven voor de kerkbazaar. Mijn moeder probeert altijd een praktisch doel te verzinnen voor mijn bezoeken, want dan heeft ze tenminste niet het gevoel dat ze zo- maar zonder reden beslag legt op mijn tijd.

Ze was net een kartonnen doos met oude foto's aan het uitzoeken toen ik kwam en blijkbaar was ze daar al een poos mee bezig. Om haar heen lagen lege enveloppen, glibberige strips negatieven en keurige stapeltjes foto's die ze had gesorteerd op onderwerp, datum en kwaliteit.

'Vaag, bewogen, dubbel afgedrukt, vreselijke wallen onder mijn ogen, geen idee wie dat is,' somde ze op terwijl ze een stapeltje afgekeurde foto's in de prullenmand gooide. Ik reikte langs haar heen en viste een oude schoolfoto uit de mand. Het was een foto van de volleybalteams. Daar stond ik, helemaal aan het eind, als tweede reserve van het B-team. En daar zat Frances, aanvoerster van het A-team, met de gewonnen beker op haar schoot en zoals altijd met een uitdagende uitdrukking op haar gezicht. Een plotselinge golf van nostalgie overviel me – er hoeft maar iets te gebeuren of ik moet weer aan vroeger denken – en ik begon in de stapel foto's te zoeken naar andere beelden uit het verleden.

'Laat dat,' zei mijn moeder nijdig. 'Ik ben er al de hele ochtend mee bezig.'

'Ik vond het altijd zo erg,' zei ik, starend naar een foto van mezelf op dertienjarige leeftijd. Mijn lange haar had ik in een paardenstaart en mijn benen waren van onder tot boven net zo stakerig als mijn enkels. 'Ik was de dunste van de klas.'

'Je was niet mager,' zei ze verdedigend. 'Ik heb je toch altijd genoeg te eten gegeven.' Mijn moeder vat het minste geringste op als een persoonlijke aanval. Ze pakte de foto uit mijn hand. 'Dat is mijn Abigail niet,' zei ze,

terwijl ze turend haar ogen samenkneep. En toen ze begreep dat ze die stelling niet kon houden, snoof ze en gooide ze het over een andere boeg: 'Nou, dat kan ik echt niet mager noemen.'

In de keuken was mijn vader een nieuw hebbedingetje aan het uitpakken: een groot, glimmend, zwart met chroom espressoapparaat dat bijna de helft van het aanrechtblad in beslag nam. Sinds hij was gestopt met pijp-roken – nadat hij had gemerkt dat hij mijn moeders snelle tempo door musea en kunstgalerieën niet kon bijhouden zonder te hijgen – was hij verslaafd geraakt aan allerlei moderne snufjes waarmee hij zijn handen bezig kon houden.

'Hallo,' zei hij. Hij blies stof van de glazen kan en zette hem op de standaard. 'Wil je iets drinken?'

'Ik snak naar een kop thee,' antwoordde ik zonder na te denken. 'Koffie, bedoel ik.'

'Colombia, Brazilië, Kenia, Costa Rica, Nicaragua of cafeïnevrij?' informeerde hij. Hij haalde zes ongeopende foliepakken uit de boodschappentas voor hem.

'Maakt niet uit,' zei ik. Toen dacht ik: O, doe niet zo flauw. 'Colombia, graag.' Ik keek toe hoe hij zorgvuldig de vereiste hoeveelheid bonen met een plastic maatschepje in de molen deed en begon te malen.

'Heb je vanavond een concert?' vroeg hij, terwijl hij de gemalen bonen in de metalen trechter lepelde en ze met een verheerlijkt gezicht aandrukte.

'Ja. Een liefdadigheidsconcert. Voor een of ander onvruchtbaar gebied of zoiets.'

'Wat poëtisch. En waar mag dat zijn?'

'Eh... in Senegal, geloof ik.'

'Ik bedoel het concert.'

'In het Barbican. Wil je mee? Het kost maar honderd pond per plaats.'

Zijn wenkbrauwen vlogen omhoog. 'Honderd pond. Dat is een hele muur plus plafond en lijstwerk. We moeten nog van alles opruimen. En dan nog de koffers inpakken.' Ze gingen op vakantie als de schilders bezig waren. Deze keer naar Florence. Mij hadden ze nooit meegenomen naar Florence. Ze lieten het aan anderen over om me kennis te laten maken met de genoegens van het vasteland van Europa.

Boven het sputterende geluid van het espressoapparaat uit praatte mijn vader over de reis, die tot in de kleinste details van tevoren was geregeld. Ze zouden in een goedkoop hotel logeren, een voormalig klooster op enige afstand van het centrum van de stad; maar met een eigen restaurant, zodat ze zich na donker niet buiten hoefden te wagen. Overdag volgden ze een strak programma met bezoeken aan galerieën, kerken en palazzo's. Ze wilden alles uit de Renaissance bekijken. 'Al die musea en zo zijn gratis voor bejaarden,' zei hij terwijl hij een kannetje melk onder het stoompijpe zette en de inhoud opklopte tot het net een ongebakken schuimpje leek. 'Dat scheelt ons kapitalen. Alsjeblieft.' Hij reikte me een groot kopje aan waarin ongeveer twee centimeter koffie zat, opgehoogd met een stijve dot opgeklopt melkschuim. Ik begreep dat mijn dorst niet gelest zou worden. 'O, wacht even. We moeten het wel doen zoals het hoort.' Hij pakte het kopje weer terug. 'Kaneel? Nootmuskaat? Cacao-poeder?'

Ik keek op mijn horloge. Ik moest mijn donkere jurk nog ophalen bij de stomerij. 'Wat het snelste is.'

Toen ik wegging met mijn doos van de ondergang geredde spulletjes – oude schoolboeken, bladmuziek voor cello, brieven, badminton- en tennisrackets en allerlei houten, glazen en aardewerken olifantjes van verschillende afmetingen, die ik door de jaren heen had verzameld – viel mijn blik op een stapel bibliotheekboeken op het gangtafeltje. Achtergrondinformatie. Normale mensen namen misschien *Uit eten in Florence* mee, maar mijn vader had als reislectuur Machiavelli en Giorgio Vasari's *Het leven van de kunstenaars* gekozen.

Ik kwam bijna te laat voor het concert doordat bij Blackfriars een waterleiding was gesprongen. Ons lot wordt bepaald door dergelijke banale, onvoorzienne gebeurtenissen. Een deel van het Embankment was afgesloten, net als de tunnel, en het verkeer zat muurvast. Ik was genoodzaakt mijn auto langs een met een dubbele gele lijn gemarkeerde stoep achter te laten en de ondergrondse te nemen, iets wat ik nooit doe omdat mijn arme cello altijd zo ruw wordt behandeld door mijn medereizigers, maar het was te ver om ermee naar het theater te lopen.

Het was druk op het perron en ik zag al dat niemand me ook maar een centimeter ruimte zou gunnen. Mijn concerttenu had ik al aangetrokken,

een voorzorgsmaatregel voor het geval dat ik laat zou zijn. Nu moest ik steeds mijn lange rok ophijzen opdat er niet op getrapt werd. Toen er een trein binnenkwam, trok er een golf door de menigte, eerst naar achter en toen weer naar voren. Ik werd door de deuren mee naar binnen gevoerd en in een hoekje geduwd, waar ik beschermend mijn voeten om het cellofoedraal plantte.

Tegen de tijd dat ik bij het Barbican kwam, was ik ervan overtuigd dat het instrument aan diggelen lag. Een paar vlokjes sneeuw dwarrelden neer. Ik word echt oud, want ik dacht meteen: O, verdomme, snééuw. Daar heb ik mezelf de laatste tijd vaker op betrap. Een paar maanden geleden had de kapper me een vreselijk mislukt kapsel gegeven, en het deed me niets. Ik gaf hem zelfs een flinke fooi. Het laatste feestje waar ik naartoe ging was in Bristol. Toen ik om een uur of twee in de ochtend een beetje opzag tegen de terugrit en me werd voorgesteld dat ik wel op de bank kon blijven pitten, realiseerde ik me opeens dat ik er graag kilometers rijden voor overhad om in mijn eigen bed te kunnen slapen. En ten slotte gebruikte ik onlangs in alle onschuld de uitdrukking 'Dat is echt hip'. Zelfs toen ik nog op school zat werd die term eigenlijk niet meer gebruikt, maar ik kon gewoon geen moderne versie bedenken. Degene tegen wie ik het had, keek niet eens verbaasd. Misschien is die uitdrukking alweer terug en is 'hip' weer helemaal hip.

Er was amper tijd om te kijken of mijn cello de rit had overleefd en ik zat nog maar net op mijn plaats, of de eerste violist kwam al op. Grace, die naast me zat, wierp me een vragende blik toe onder het stemmen van onze instrumenten, en ik sloeg mijn ogen ten hemel. Ik voelde haarslierten uit de speld op mijn achterhoofd glijden. Maakt niet uit, dacht ik, toen er nog een sliert voor mijn ogen zakte. Er kijkt toch niemand naar mij.

Naderhand was er een receptie. Veel orkestleden gingen naar huis. Ze hadden jonge kinderen en dan blijf je niet hangen na een uitvoering. Ik had geen reden om gauw weg te gaan. Ik heb er altijd een hekel aan gehad om 's avonds laat in mijn eentje mijn flat binnen te gaan; dat moment stel ik altijd zo lang mogelijk uit. Grace zei dat ze zou blijven. Ze kende een van de organisatoren van de liefdadigheidsinstelling en vond dat ze haar gezicht moest laten zien. Ik mag haar graag omdat ze altijd zo enthousiast is, maar ze is wisselvallig. Ze heeft steeds weer een nieuw stokpaardje. Dit seizoen was

dat het celibaat. Ze beweerde dat ze het al drie maanden met succes in praktijk bracht. Ik had geen zin om haar te vertellen dat ik al een paar jaar celibatair was zonder daar enige moeite voor te hoeven doen. Het verschil was, denk ik, dat ik het meer een vervelende situatie vond dan een hobby.

Vóór het concert had ik geen tijd gehad om nog iets te eten. Ik was van mijn ouders direct langs de stomerij gegaan, in de veronderstelling dat ik ergens wel een gebakje kon halen of zo. Ik ben niet zo dol op liefdadigheidsconcerten. Het publiek bestaat zelden uit muzikliefhebbers. Vaak komen ze alleen maar om de koninklijke weldoeners aan te gapen. Ze applaudisseren op de verkeerde momenten en na de pauze tonen ze weinig zin om terug te gaan naar de zaal. Deze avond was er een keurig publiek, maar natuurlijk wel een beetje humeurig omdat het toch al onbelangrijke lid van het Koninklijk Huis op de valreep was vervangen door iemand van nog eenvoudiger komaf.

Toen ik Grace zag, stond ze met een glas champagne in haar hand een informatiebord met uitleg over een irrigatieproject te bekijken. Op het bord stonden allerlei foto's van welzijnswerkers en lokale dorpingen die een put aan het graven waren. De foto's waren voorzien van onderschriften die op een nogal belerend toontje waren opgesteld.

'Niet bepaald schokkende beelden,' merkte ik op.

'Tja... ' Ze wees naar het met juwelen getooide publiek. 'We willen hun de ellende niet onder de neus wrijven.' Met onze lange, zwarte rokken en hooggesloten blouses leken we net twee gouvernantes die uit de vleugel voor het personeel waren gekomen. Een vrouw had haar jas al aan me willen afgeven. De vriend van Grace, Geoff, kwam naar ons toe. Hij zag er opgejaagd uit. Hij was bijna twee meter lang en nog mager ook en hij liep met hoekige ellebogen en polsen, alsof hij door touwtjes werd bewogen. Grace stelde ons aan elkaar voor. Toen hij me een slap handje gaf, zag ik dat de mouwen van zijn smokingjasje gerafeld waren en dat er wel tien centimeter overhemd onderuit stak. Hij stonk naar verschaalde sigarettenrook. Die onthoudt mijn naam vast niet, dacht ik.

'Prachtige muziek.' Hij bukte zich om Grace een kus te geven. 'Die rothertogin!' Hij krabde over zijn hoofd, zodat zijn haar in plukjes overeind ging staan. 'Nou ja, ze kan er natuurlijk ook niets aan doen dat ze ziek is,' gaf hij toe.

‘Hebben avonden als deze enig succes?’ vroeg Grace.

‘O, ja!’ Hij knikte heftig. ‘Ik weet dat je deze mensen al gauw afdoet als...’ – hij keek naar de gasten in hun galakleding – ‘... als opgedirkte, rijke klaplopers, maar zij zijn wel degenen die uiteindelijk met het geld op de proppen komen.’

‘En hier gaat het dus om? Om het graven van putten?’ vroeg ik met een gebaar naar de posters. ‘Hebben jullie daar fulltime technici?’

‘Als je geïnteresseerd bent, kan ik je wel voorstellen aan de man die de afgelopen vijf jaar met dit project in Senegal bezig is geweest. Of vroeg je het alleen uit beleefdheid?’

‘Nee,’ zei ik beleefd. ‘Ik ben echt geïnteresseerd.’

Hij verdween in de menigte en na tien minuten was hij nog niet terug. Een serveerster ging rond met een dienblad met drankjes. Ik pakte er een glas champagne af. Ik dacht aan mijn auto, die nu vast naar een depot op een afgelegen industrieterrein naast de snelweg was gesleept. Ik zou ongetwijfeld een smak geld moeten betalen om hem weer mee te krijgen. Discreet hield ik een andere serveerster aan, die een groot dienblad vasthield met wat volgens Grace luxe *canapés* waren. Er was inderdaad geen minisauccijzenbroodje of besmeerd toastje te bekennen. Iemand – of een machine – had de moeite genomen om de dooier uit hardgekookte kwartel-eitjes te halen, die met iets romigs te vermengen en het geheel in kleine rozetjes terug te spuiten in de eitjes. Alles zag er zo klein en zo prachtig uit dat je er wel de hele avond van kon blijven eten.

‘O, daar ben je,’ zei Geoff. ‘Mag ik even voorstellen? Abigail Jex. Marcus Radley.’

Marcus Radley. Ik had deze ontmoeting, of variaties erop, al duizenden keren in gedachten beleefd, maar ondanks alle voorbereiding wilde me nu niet één van de schitterende, vernietigende opmerkingen die ik door de jaren heen had geoefend, te binnen schieten. Ik zei alleen maar: ‘Hallo... Marcus,’ met een lichte klemtoon op zijn naam. Wat klonk die vreemd.

Hij zag er precies zo uit als ik me had voorgesteld. In mijn gedachten was hij automatisch altijd twee jaar meer verouderd dan ik. Maar zijn haar was hetzelfde: donker, krullend en slecht geknipt. Ook zijn frons. Mensen die hem niet kenden, dachten dat hij afkeurend keek, terwijl hij eigenlijk alleen

maar zijn voorhoofd fronste als hij zich op iets concentreerde. Ook zijn ogen waren hetzelfde. Ik zag er de schok van herkenning in voor ze weer een neutrale blik aannamen.

‘Hallo, Abigail,’ zei hij. Hij had zich snel hersteld. ‘Jex.’ Hij dacht even na. ‘Leuk woord voor Scrabble.’

Geoff, die met zijn gedachten bij andere dingen was en uit deze begroeting blijkbaar niet had opgemaakt dat we geen vreemden voor elkaar waren, zei: ‘Abigail heeft hier vanavond cello gespeeld. Ze wil graag wat over het project horen.’

“Marcus” keek me sceptisch aan.

‘Excuseer me even,’ zei Geoff en haastte zich weer weg, zich niet bewust van het mijneveld waarin hij ons had gebracht. Grace was niet zo traag van begrip. Ze kneep haar ogen een beetje samen en vroeg: ‘Kennen jullie elkaar soms al?’

Hier moest luchthartig op gereageerd worden, vond ik. ‘Ik ben bang van wel. Marcus heeft me een keer met een gloeiende pook op mijn voorhoofd gebrandmerkt. Alleen heette hij toen nog geen Marcus.’

‘Abigail heeft me haar haar in een envelop gestuurd,’ zei hij, bijna glimlachend. ‘Alleen heette ze toen geen Jex.’

Grace keek met opgetrokken wenkbrauwen van de een naar de ander. We waren duidelijk meer dan oppervlakkige kennissen. ‘En hoe lang is het geleden dat jullie elkaar voor het laatst gezien hebben?’

‘Dertien jaar,’ antwoordden we gelijktijdig, zonder het te hoeven uitrekenen. De zweem van een glimlach verdween. We herinnerden ons allebei de gelegenheid waarbij we elkaar voor het laatst gezien hadden. De hitte in de kapel. De schoolmeisjessopraan die iedereen tot tranen roerde. Het windेरige kerkhof. Er viel even een ongemakkelijke stilte. Toen, in een vastberaden poging om het gesprek op veiliger terrein te brengen, zei hij: ‘Je bent nu dus cellist van beroep?’

Ik knikte.

‘Mooi. Goed dat je ermee bent doorgedaan.’

‘Je kunt onder ergere omstandigheden arm zijn,’ zei ik.

‘Die zul jij wel allemaal gezien hebben,’ merkte Grace op tegen Marcus.

‘En jij?’ vroeg ik. ‘Ik neem aan dat jij geen, eh... filosoof van beroep bent?’

‘Nee,’ lachte hij. ‘Zelfs niet als hobby. Ik ben er niet in afgestudeerd.’

‘O.’

‘De afgelopen vijf jaar ben ik in Senegal geweest. Ik ben pas een maand terug. Het kost me nog steeds moeite om me aan te passen.’

‘Waarom ben je teruggekomen?’ vroeg Grace.

‘Ik ben er te lang geweest. Ze hebben een jong en enthousiast persoon nodig.’

‘Je lijkt mij jong genoeg,’ zei ze, signalen uitzendend.

‘En hoe langer je weg bent, hoe moeilijker het is om je thuis weer te vinden. Maar als ik een paar weken op kantoor statistieken heb gemaakt over het inzicht in de problematiek, en vergaderingen heb meegemaakt over een nieuw zeepbakje in de toiletten van de staf, zal ik vast heimwee krijgen naar Senegal.’

Op de achtergrond zag ik Geoff, die door de menigte heen in onze richting kwam en links en rechts even een praatje maakte. ‘Marcus, mag ik je even lenen?’ riep hij toen hij binnen gehoorsafstand was, en wenkte met een magere vinger.

‘Willen jullie me excuseren?’ vroeg Marcus. ‘Iemand anders wil zeker iets horen over mijn afwateringssystemen. Ik vond het leuk om je weer eens te zien.’

‘Je bent geen haar veranderd,’ zei ik en ik kromp ineem omdat het zo clichématig klonk.

‘O, toch wel,’ zei hij met een half glimlachje, voor hij achter Geoff aan in de menigte verdween.

Een ober bood ons weer champagne aan. ‘Nou,’ zei Grace, terwijl ze met een knipoogje haar glas naar me hief. ‘Op de onvruchtbare gebieden.’

Ik bestudeerde mijn vingernagels en wachtte op de onvermijdelijke vragen.

‘Goed. Haast je maar niet, hoor.’

‘Ik weet niet waar je het over hebt,’ zei ik onschuldig.

‘O, toe nou. Ik heb nog nooit zo’n raar weerzien meegemaakt. Over pijnlijke momenten gesproken. Wat voor verhaal zit daarachter?’

Ik lachte alleen maar, genietend van haar nieuwsgierigheid.

‘Hij is toch geen vroeger vriendje van je?’ vroeg ze, iets te achteloos.

‘Waarom? Heb je belangstelling?’

‘Misschien. Hij is best knap. Mooi lijf ook. Hij doet vast aan hardlopen.’

Ik wierp haar een medelijdende blik toe. De Marcus Radley die ik kende, zou zonder moeite vijftien kilometer lopen als hij ergens wilde komen, maar hij zou er nooit, maar dan ook nooit, voor gaan trainen.

‘Ik dacht dat je celibatair was geworden.’

‘Ben ik ook. Maar ik wil niet te fanatiek zijn.’

Wat voor verhaal zit erachter? Steeds als ik een beginpunt gevonden dacht te hebben, herinnerde ik me een eerder incident waar op het latere gebaseerd was. Hoe ver ik ook terugging in de tijd, ik leek nooit het begin te kunnen vinden. Was ik maar niet naar het huis teruggegaan op de dag dat Lexi wegging. Had Anne Trevillion maar beter kunnen tennissen. Hadden ze dertig jaar geleden maar geen nieuwe leraar Duits aangenomen op mijn vaders school.

Ten slotte zei ik: ‘Ik heb de hele familie goed gekend. Ik woonde praktisch bij ze in toen ik nog op school zat. Maar we zijn elkaar uit het oog verloren.’

Nu volgt wat ik haar niet vertelde.

Deel II

2

Ik ben Abigail Onions gedoopt. Eigenlijk zou ik Annabel heten, maar mijn vader was zo emotioneel toen hij aangifte van mijn geboorte ging doen, dat hij zich vergiste in de naam waar mijn moeder en hij het al negen maanden lang over hadden gehad. Hij gaf de schuld aan het feit dat hij op de avond dat mijn moeder naar het ziekenhuis ging, naar *Nabucco* had geluisterd, en daardoor de naam Annabel en die van de slechte zus door elkaar had gehaald. Het was een lange, zware bevalling en enige verwarring is dan ook begrijpelijk. Ik denk dat ik blij mag zijn dat hij niet naar de *Götterdämmerung* heeft geluisterd.

Na wat traantjes legde mijn moeder zich neer bij de nieuwe naam, en toen ik groter werd vond ze hem zelfs beter dan de eerste, die ze nu om de een of andere geheimzinnige reden ordinair vond klinken. Voor haar was dat het ergste wat een naam – of wat of wie dan ook – kon zijn.

Voor mij maakte het allemaal natuurlijk weinig uit. Behalve de afschuwelijke achternaam – onderwerp van talloze woordspelingen en introducties die je het schaamrood naar de kaken joegen – deed het kleine verschil tussen mijn voorbestemde naam en de naam die ik uiteindelijk had gekregen, er niet toe. Abigail was een naam waar je je niet voor hoefde te schamen, en dat was voor mij het belangrijkste.

We woonden in een groot, halfvrijstaand huis uit de jaren twintig of dertig in een voorstad in Kent. Langs de achterkant van de tuin, die van de burens was afgescheiden door kniehoge schuttingen, liep een spoorweg. Er reden maar vier keer per dag treinen met forensen langs. 's Morgens en 's avonds stond ik al tijd achter in de tuin te springen en te zwaaien naar de stuk of tien passagiers die op weg naar en van hun werk voorbij ratelden. Toen ik vier was, kwam er een abrupt einde aan dit ritueel, nadat een man in een verder lege coupé voor het raampje zijn broek had laten zakken. Toen ik dat aan mijn moeder vertelde, barstte ze in tranen uit en nadien mocht ik nooit meer naar de treinen zwaaien. 'Beroofd van een onschuldige pleziertje door zo'n perverse smeerlap!' hoorde ik haar tekeergaan tegen mijn vader. Ik vertelde haar niet dat ik de forensen al een paar weken mijn onderbroekje had laten zien.

Mijn moeder was de tuinier van de familie. Ze had het altijd over tuinar-
chitectuur alsof ze bergen en rivieren in toom moest zien te houden, in
plaats van een lapje gazon ter grootte van een tafelkleed en wat bloembed-
den. Mijn vader kreeg diverse taken opgedragen. Hij duwde een grasmaai-
er heen en weer over het gazon, waarbij een regenboog van glinsterende gras-
sprietjes opvloog. Hij schoffelde het stukje groentetuin, sleepte zakken
compost aan en snoeide alles wat groot was of uitstak, omdat je er anders
achter kon blijven haken.

De rozen waren mijn moeders afdeling. De hele winter wachtten de afge-
knotte struiken verwijtend in hun bedden, als een herinnering aan de strijd
die jaarlijks over hun tere knoppen heen plaatsvond tussen mijn moeders
arsenaal van poeders, korrels en spuitbussen aan de ene kant, en bladluis,
schimmels en door zwarte vlekken aangetaste blaadjes aan de andere kant.
Haar moeite was echter niet vergeefs. Elke zomer liepen de struiken uit tot
een fluweelachtige overdaad van kleuren en geuren. Het was ten strengste
verboden om de rozen te plukken. Ik kreeg mijn eerste lijfstraf toen ik alle
bloemen van de Barones Rothschild had geplukt omdat ik parfum wilde
maken. De hand die nog geen rozenblaadje kon fijnknijpen, bezorgde me
dwars door twee lagen kleding heen een blauwe plek in de vorm van vier
vingers op mijn achterwerk. Ik had gehoopt dat ik door het succes van mijn
project in het gelijk gesteld zou worden, maar het water en de rozenblaadjes
in de jampot waren de volgende ochtend een stinkende bruine massa ge-
worden, die ik op de composthoop moest gooien.

We woonden aan een door bomen omzoomde, doodlopende straat. Aan
het einde bevond zich een rotonde met in het midden een plantsoentje dat
verboden terrein was voor honden, kinderen, of wie er ook maar enig ple-
zier aan kon beleven. Automobilisten die verkeerd waren gereden, gebruik-
ten de rotonde om te draaien, een feit waar mijn moeder zich flink aan kon
ergeren. Ik zag haar soms met de armen over elkaar voor het raam staan,
terwijl ze door de vitrages heen de manoeuvres van weer een schuldig voer-
tuig gadesloeg. 'Verkeerd gereden,' verklaarde ze dan hoofdschuddend.

Op de invasies van Verkeerd Gereden Automobilisten na was het een
rustige straat. De voortuinen werden in stilte bijgehouden; burens commu-
nicerden met elkaar over de heggen en schuttingen heen door middel van
knikjes en opgetrokken wenkbrauwen. In huis was het ook stil. De dikke

vloerbedekking leek al het geluid te absorberen, en omdat mijn moeder had bevolen dat iedereen bij binnenkomst zijn schoenen moest uittrekken, liepen we op onze sokken zo geluidloos als katten door het huis. Zelfs de koekeksklok, een souvenir dat mijn ouders van hun huwelijksreis in Zwitserland hadden meegebracht, was door de jaren heen zijn stem kwijtgeraakt; het vogeltje kwam elk uur achter zijn deurtjes vandaan met een zwijgende grimas in plaats van vrolijk te roepen. Moeder draaide soms klassieke platen, maar het geluid stond zo zacht dat hobo's sjilpten als kanaries, cimbalen net theelepeltjes leken die elkaar raakten en grote, aanzwellende symfonieën werden gereduceerd tot gefluister.

Ik denk dat het volgende incident me hierdoor zo duidelijk is bijgebleven. Vreemd dat ik me iets wat is gebeurd toen ik pas twee was, zo goed kan herinneren. Maar ik kan niet ouder zijn geweest omdat ik toen in mijn ledikantje lag, en volgens de familieverhalen viel dat bedje uit elkaar toen ik tweeënhalf was, waarbij mijn vingers klem kwamen te zitten. Ze vonden het ledikant te gevaarlijk; de padvinderij mocht het hebben voor de rommelmarkt.

Wat ik me herinner is het volgende: een poos nadat ik naar bed was gebracht, werd ik wakker doordat ik mijn moeder hoorde huilen, of eigenlijk snikken. Door de open deur zag ik het licht uit de slaapkamer van mijn ouders op de overloop schijnen. Mijn moeder kwam de gang in. Ze sleepte een koffer mee. Even later klonken er voetstappen op de trap en zag ik mijn vader ook in tranen. Vervolgens hoorde ik boze stemmen, er volgde een strijd om de koffer, die mijn vader natuurlijk won, en daarna hoorde ik een enorme klap toen hij de koffer naar beneden gooide. Dat was de enige vorm van geweld die ik ooit onder dat dak heb meegemaakt. Mijn moeder kwam vlug op mijn angstige geschreeuw af en wiegde me – nogal heftig – in slaap. Bij mijn weten hebben ze sindsdien nooit meer met stemverheffing gesproken. We waren een keurig gezin.

Er waren ook medische oorzaken voor de rust op The Close nummer twaalf. Mijn moeder had last van hevige migraine. Tijdens een aanval was ze dagen uitgeschakeld. Die aanvallen konden veroorzaakt worden door fel licht, warmte, lawaai, opwindig of onschuldig uitziende voedingsmiddelen. Ze bood dan zo lang mogelijk weerstand en liep met een wit gezicht, toegeknepen ogen en een pak diepvriesdoperwtten tegen haar voorhoofd

gedrukt door het huis, tot ze uiteindelijk haar toevlucht moest zoeken in een verduisterde slaapkamer boven. Alleen al hiervoor lag er altijd een voorraad bevroren groenten in het diepvriesvak van onze koelkast. De pakjes moesten regelmatig worden ververs, omdat ze door de intense hitte van mijn moeders migraine binnen twintig minuten ontdooid waren. Ze klaagde nooit. Mijn vader en ik liepen regelmatig op onze tenen naar haar bed om de diepvriespakjes te verwisselen of een nat washandje op haar voorhoofd te leggen. Dan glimlachte ze zwakjes en beloofde dat ze over een poosje naar beneden zou komen. Af en toe moest ik een metalen kam over haar hoofd halen, vanwege het principe dat je de pijn, als die toch niet weg wilde gaan, in elk geval kon verdringen door een andere.

Tijdens deze periodes moesten mijn vader en ik het beneden zelf zien te rooien. Omdat hij zich niet wilde laten kennen, raadpleegde hij kookboeken en reed hij kilometers om de vreemdste ingrediënten te halen. Vervolgens maakte hij een uitgebreide maaltijd die totaal niet geschikt was voor een kind, zoals inktvis of een hete kerrieschotel. Die werkte ik dan heldhaftig naar binnen, in de hoop dat mijn moeder gauw weer beter zou zijn.

Soms vond mijn vader het zijn plicht om me bezig te houden, een situatie waar we geen van beiden gelukkig mee waren. Toen ik vijf was, nam hij me een keer mee naar een middagvoorstelling van *Love's Labour's Lost*, waarbij ik van begin tot eind heb geslapen. Nog erger was de keer dat hij me meenam naar een circus, waar ik moest meemaken dat volwassen mannen in clownspakken zich belachelijk stonden te maken en mijn vader zich naast me zat te verbijten van verveling en schaamte. 'Dacht je dat ik dat leuk zou vinden, papa?' vroeg ik vriendelijk na afloop. Dat verhaal vertelde hij nog vaak toen ik ouder was.

Na deze rampzalige ingevingen beperkte mijn vader zich tot huiselijker bezigheden. Hij leerde me backgammon en rummy spelen, of hij zat gewoon naast me op de bank. Dan lazen we elk een eigen boek, wachtend tot de migraine boven was afgenomen. Eén gebeurtenis is me echter altijd bijgebleven.

De hele ochtend is de sfeer in huis al om te snijden. Er is geen ruzie, maar er broeit iets. Ons wekelijkse bezoek aan de slager en de kruidenier vond zwijgend plaats, en om elf uur is mijn moeder met hoofdpijn naar bed ge-

gaan. Op deze jonge leeftijd begin ik te beseffen dat mijn ouders niet erg gelukkig zijn, in elk geval niet tegelijkertijd. Ik realiseer me dat ze weliswaar niet tegen elkaar schreeuwen, zoals ik echtparen bij het postkantoor heb zien doen, maar ze tonen ook geen bijzondere genegenheid voor elkaar. Ze kussen, knuffelen en plagen mij, maar niet elkaar.

Als mijn moeder naar bed gaat en mijn vader zich terugtrekt in zijn werkkamer, ga ik in de achtertuin spelen met Margot en Sheena. Op deze leeftijd – ik ben zes – heb ik twee denkbeeldige vriendinnetjes. Margot is iets ouder dan ik, ze ziet er knap uit, heeft donker haar en is heel bazig. Sheena is jonger, blond, natuurlijk ook knap, en veel onzekerder. Ik geef de voorkeur aan Sheena, maar Margot krijgt altijd alles voor elkaar. We zijn ballet aan het oefenen. Margot maakt een reeks pirouettes en eindigt met een sprong; Sheena en ik klappen enthousiast in onze handen. Margot heeft al spitzen, terwijl wij nog zachte balletschoentjes dragen. Dat komt omdat onze voeten nog niet voldoende ontwikkeld zijn, is Margots mening, en als we te gauw overgaan op spitzen, raken ze misvormd en kunnen we kreupel worden.

‘Jouw beurt,’ beveelt ze. Ik begin aan de figuren die ik al dagen geoefend heb. Ik vind ze beter dan die van Margot, want ze vertellen een verhaal. Het gaat over een meisje dat vriendschap sluit met een nachtegaal, maar de vogel vliegt weg en laat haar verdrietig achter. Zo dramatisch mogelijk voer ik de passen uit. Sheena is helemaal ontroerd.

‘Vind je het mooi?’ vraag ik aan Margot. ‘Ja, lieverd, heel mooi.’

‘Was ik net zo goed als jij?’ houd ik vol.

‘Nee, lieverd,’ zegt Margot vriendelijk. ‘Niet helemaal.’

Ik moet dit nog verwerken als ik vader voor het raam zie. Hij staat tussen de vitrages en de ruit en staart voor zich uit. Ik zwaai naar hem, maar hij ziet me niet. Hij staat nog precies zo als ik naar binnen ga en bij hem onder de vitrage door kruip. Hij legt afwezig een hand op mijn hoofd en woelt door mijn haar, dat ik meteen weer gladstrijk.

‘Papa?’ zeg ik. ‘Waarom zijn mamma en jij zo verdrietig?’

Hij haalt met een ruk zijn hand weg, alsof hij zijn vingers in een stopcontact heeft gestopt, en zegt: ‘We zijn helemaal niet verdrietig, schatje. Hoe kunnen we nu verdrietig zijn met zo’n lief dochtertje?’ Hij doet de vitrages opzij, tilt me op en geeft me een kus op mijn neus.

‘Weet je wat, laten we een eindje gaan rijden. Dan gaan we ergens eten.’ Dat lijkt me heel opwindend, want ik heb nog nooit buiten de deur gegeten.

Als mijn vader de auto achteruit door het hek rijdt, gaat het slaapkamer- raam open en mijn moeder verschijnt met een plastic zak in haar hand. ‘Ben je niet iets vergeten?’ zegt ze op kille toon. Mijn vader trekt de hand- rem aan en loopt met grote passen terug over de oprit. Even later komt hij weer tevoorschijn met de zak, waarin zo te zien een in bruin papier gewik- keld pak zit. Hij stopt het in de kofferbak.

‘Wat is dat?’ vraag ik als we eindelijk op weg gaan.

‘Tets wat ik ergens moet afgeven,’ zegt hij op een toon die verdere vragen in de kiem smoort.

Ik zit met mijn benen gestrekt op de achterbank. Voor mij is het blijk- baar te gevaarlijk om op de voorbank te zitten, maar voor mijn vader niet. Dat maakt het moeilijk om met elkaar te praten, al is mijn vader toch nooit erg spraakzaam. In kameraadschappelijke stilte rijden we de ene straat na de andere door. Na bijna een uur stoppen we voor een opvallend huis. De straat is verder heel gewoon, met aan weerskanten hoge huizen van rode baksteen, kleine voortuinen en geparkeerde auto’s langs de stoep. Maar op de hoek, iets van de straat af, aan het einde van een halvemaanvormige oprit, staat een monster. Het heeft aan weerskanten een toren, als twee ge- bogen, magere schouders. De ramen zijn ongelijk, zodat het griezelige, loensende ogen lijken. De tuin, een oerwoud van hoog gras, bramenstrui- ken en grote struiken met leerachtige bladeren vol paarse bloemen, wordt omgeven door een hoge muur. Op de hekposten zitten twee angstaanjagen- de beelden. De een is de grauwende kop van een leeuw en de ander een adelaar of gier, in elk geval een woest uitzierende roofvogel met een kromme snavel en gemene ogen die naar mij lijken te kijken. Terwijl ik ineengedo- ken op de achterbank zit en hun blik probeer te ontwijken, haalt mijn vader het pak uit de kofferbak en loopt haastig over de oprit. Door de paarse struiken kan ik niet zien wat hij bij de voordeur doet, maar even later komt hij terug en rijden we weer weg.

Nu hij zijn pakje heeft afgegeven, wordt mijn vader spraakzamer, en hij zegt dat hij me naar een heel mooie plek meeneemt, een van zijn favoriete plekjes. Het heet Half Moon Street en hij hoopt dat ik makkelijke schoenen aanheb, want we moeten wel een stukje lopen.

Ik kijk naar mijn voeten. Omdat moeder ziek is, zag ik mijn kans schoon en heb ik de witte lakleren sandaaltjes aangetrokken die ik alleen bij bijzondere gelegenheden mag dragen, en dan alleen nog maar binnenshuis. Vader let toch nooit op dat soort dingen. Ik zeg dat het heel fijne schoenen zijn om op te lopen, en dat is ook zo. Ik hoop dat er geen modder ligt.

We gaan in een dorpspub eten. We zitten in de tuin omdat het een zonnige dag is en omdat kinderen er niet binnen mogen. Mijn vader houdt zich stipt aan die regel, en ik mag niet eens naar de wc in de pub. We moeten het hele dorp door tot we een openbaar damestoilet vinden.

We eten allebei warme vleespastei met patat. Als ik genoeg heb, pakt mijn vader mijn bord en eet de doperwtjes uit blik op die ik heb laten staan, en de stukjes vlees die ik te taai vond. Ik proef voor het eerst priklimonade. Hoe kan iets dat op prikwater lijkt zo lekker smaken? Mijn vader begint over smaakstoffen en chemicaliën. Dan ziet hij mijn gezicht, houdt zich in en vraagt of ik nog een glas lust. Hij steekt zijn pijp op. Zodra de eerste rookwolkjes omhoogdrijven, pakken de mensen aan de tafel naast ons hun bord en vertrekken naar de verste uithoek van de tuin. Met een zucht klopt mijn vader zijn pijp uit in de asbak. Het is zo warm dat ik mijn vest om mijn middel heb geknoopt, maar mijn vader draagt nog steeds zijn overhemd, stropdas, vest en colbertjasje. Hij draagt altijd een stropdas. Hij heeft een bescheiden garderobe en zijn kleding is niet sportief, maar ook niet echt chic. Hij heeft het ook snel koud en dat is vervelend, want ons huis wordt nauwelijks verwarmd: bij het kleinste zuchtje warmte kan mijn moeder een migraineaanval krijgen.

Door een verzonken laantje komen we bij Half Moon Street. De bomen, die nog maar net in blad staan, welven zich boven ons, waardoor je de lucht niet kan zien. Alles om ons heen is lentegroen en het ruikt friszuur. Het lijkt wel of we in een grote appel komen. We moeten de auto op een parkeerterrein zetten en de laatste kilometer of zo lopen. Het weggetje gaat over in een onverhard pad en ik moet oppassen dat ik niet in een plas trap. Af en toe moet mijn vader me over grote modderpoelen heen dragen. We dalen af naar een kom, gaan een hoek om en daar is het: mijn eerste blik op Half Moon Street, helemaal geen straat, maar een mosgroen meertje, omgeven door een krans van bomen, met aan de ene kant een huisje van rode baksteen en een aanlegsteiger. De tuin, een waterval van blauwe klokjes en ver-

geet-mij-nietjes, reikt tot de waterkant, waar een houten bootje is vastgelegd aan een bord waarop met grote letters staat: *verboden te roeien, te vissen en te zwemmen*. Het huisje wordt blijkbaar bewoond, want de ramen boven staan open en ik zie gordijnen wapperen. Bij de voordeur staat een pot met verlepte narcissen, een bladderende groene stoel met een patchworkkussen op de zitting en een boek dat over de armleuning hangt. ‘De vorige keer stond het leeg,’ zegt mijn vader. ‘Gelukkig is het weer bewoond. Anders was het maar in verval geraakt.’ In het meer zwemt een eend met jonge eendjes. Alleen de kleine rimpelingen die ze in het water maken, verstoren de weerspiegeling van de bomen. Het is te mooi om waar te zijn.

‘Het was vroeger een koelvijver,’ zegt mijn vader. Hij probeert iets uit te leggen over schepraderen en ijzersmelten, maar ik ben er helemaal niet bij met mijn gedachten en luister niet langer. Ik ben aan het bedenken dat ik hier later ga wonen, misschien met een vriendinnetje. Ik weet nu al dat het een speciaal plekje voor me zal worden. Ik heb niet eens aan vader gevraagd hoe hij het heeft ontdekt, maar dat doet er niet toe; het is nu van mij. We lopen om het meer heen. Mijn vader wandelt en ik hol tussen de bomen door naar het water. Op één boom is een bordje gespijkerd. *Voorzichtig: adders*. Mijn vader zegt dat ik goed moet uitkijken waar ik loop.

Als we een uurtje later terugkomen bij de auto, zie ik dat mijn sandalen onder de modder zitten. Ik veeg ze af met een zakdoek, maar dat helpt niet. Het stiksel is goor geworden, en op het leer zitten krassen: mijn sandalen zijn helemaal verpest! Ik slik een paar keer. Dan barst ik in tranen uit en biecht mijn vergrijp snikkend op. Vader voelt met me mee. Vergeleken bij zijn eigen schoenen, waar de modder op vastgekoekt zit, zien die van mij er nog netjes uit, maar hij weet dat kleine meisjes, net als volwassen vrouwen, graag mooie schoenen dragen. Bovendien zal hij gedeeltelijk de schuld krijgen van het feit dat ze verknoeid zijn, dus moet hij gauw iets bedenken.

‘Waar hebben jullie ze gekocht?’ vraagt hij. Tussen mijn snikken door vertel ik het. Het is een goedkope winkelketen. Hij weet zeker dat we onderweg wel zo’n winkel tegenkomen, dan kunnen we nieuwe kopen.

In Dorking hebben ze de sandalen wel, maar alleen in beige. In Reigate hebben ze mijn maat niet. Tot onze grote opluchting vinden we uiteindelijk een nieuw paar in een winkel vlakbij huis. De oude schoenen en de verpakking van de nieuwe worden in een vuilnisbak gegooid en we zweren ge-

heimhouding. Mijn vader probeert er een grapje van te maken, hoewel hij tegelijkertijd laat doorschemeren dat het wel echt een geheim moet blijven. ‘We weten allebei dat mamma het niet zo erg zal vinden, maar het heeft geen zin om haar boos te maken nu ze hoofdpijn heeft,’ zegt hij ietwat onlogisch. De opwinding dat mijn vader en ik een geheimpje hebben voor mijn moeder, wordt verdrongen door een onbehaaglijk gevoel, want ik heb een eerlijk karakter.

Als we terugkomen, zijn mijn moeders hoofdpijn en slechte humeur verdwenen. Ze is in de keuken een chocoladecake aan het bakken; een hele traktatie, want chocola is een van haar verboden voedingsmiddelen, dus zal ze er zelf niet van mogen genieten. Zij, vader en ik begroeten elkaar opgewekt. Nadat ik de gewraakte sandalen in mijn kamer heb opgeborgen, word ik geliefkoosd en verwend en mag ik de beslaglepel aflikken. Die avond, na het eten, komt vader bij mijn moeder en mij zitten en doet mee met een spelletje kaart, in plaats van zich terug te trekken in zijn werkkamer om huiswerk na te kijken, lessen voor te bereiden of te werken aan zijn Project, een enorm werkstuk over Grieks drama, dat nooit af raakt. Op de achtergrond klinkt zachte pianomuziek; we drinken warme melk en eten cake terwijl we rummy spelen, met luciferhoutjes als inzet. We zijn alledrie gelukkig, samen en op hetzelfde moment.

Verschenen van Clare Chambers bij De Fontein:

Een broeierige zomer

In een ander licht

Leren zwemmen

Geluksmomenten

Eerste druk augustus 2022

Oorspronkelijke titel *Learning to Swim*

Oorspronkelijke uitgever Century, Random House UK Ltd.

Copyright © 1998 Clare Chambers

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2022 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Milly Clifford

Omslagontwerp © Studio Jan de Boer naar een ontwerp van Edward Bettison

Omslagillustratie © Edward Bettison

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 6050 9

ISBN e-book 978 90 261 6052 3

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.